

ABONA ŞARTLARI

sayısı (20)

Yılığa 12 sayı olarak [240] kuruş

Mes'ul Müdür : NURİ UĞUR

ÇORUMLU

Çorum Halkevi Dil ve Edebiyat Şubesi Tarafından
Ayda Bir Çıkarılır

Sayı : 49 - 50 1. Temmuz 944 Kuruluşu: Nisan 938

SEVR'den LOZAN'a

Prof. Dr. HIFZI Veldet

Sevr'den Lozan'a kadar geçen zaman, Devletler hayatına değil, hattâ fert hayatına nisbetle gayet az ve kısadır . Fakat bu zaman ve bilhassa Sevr'den Lozan'a götüren yol o kadar çetin ve önemli olaylarla doludurki, bu bir kaç sene tarihte uzun asırların yerini tutacak bir genişlik göstermektedir .

Sevr muahezesi Osmanlı Hükümeti bakımından aczin ve ihanetin ve o zamanki düşmanları-

mız bakımından da zulmün ve gafletin bir vesikası olarak tarihte yaşayacaktır . Onu teklif edenler, tarihin en şerefli yapraklarını doldurmuş olan Türk gibi asil bir milleti bütün haklarından mahrum etmek istedikleri ve bu milletin bir muahede ile öldürülüvereceği zannına düştükleri için haksız ve gafil; onu kabul edenler ise, asırlardanberi bütün varlığını kendilerinden esirgemeyen bu milleti düşmanlara teslim etmekten başka çare göremedikleri için âciz ve hain idiler .

[Mudanya bu gaflet ve ihaneti silâhla] cezalandırdı; [Lozan'daki] yılmaz irade haksızlığı hakla düzeltti ve Avrupanın dünkü gafil siyasetçilerini utandırdı ve uyardı.

İşte bu günkü dikbaşı ve kudretli Türkiyenin, dünyayı saran kan ve ateş deryası ortasındaki imrendirici durumu, uçurumdan şahikaya doğru giden bu basamaklardan geçmek suretiyle kurdu.

Sevr bilinmeden Mudanyanın, Mudanya bilinmeden Lozan'ın ve bunların hepsi bilinmeden de Türkiye'nin cihanda kazandığı bugünkü şerefli durumun ve haiz olduğu hakların değer ve manası asla anlaşılabilir. Kendi şerefini bilmiyen adamın şerefsizliğe düşmesi, kendi hakkından haberi olmayanın haksızlığa kurban gitmesi nasıl kolay olursa, fertlerinin ruhuna milli şeref ve milli haklar aşılammış veya bunları unutmuş olan milletlerin de içinden çökerek başka milletlerin kölesi haline gelmesi aynı derecede kolay olur.

II

Sevr projesine dair Avrupa-

dan gelen mazbata ve telgraflar hain Sultan Vahidettin'in Yıldız Sarayında topladığı ihtiyar ve müteakip Paşalardan, Ayandan ve o zamanki Hükümet erkânından eliyi müteceviz şahıstan müteşekkil olup, esas Teşkilât Hukuku bakımından hiç bir kıymet ve salâhiyeti haiz olmayan bir (Şurayı Saltanat) huzurunda okunduktan sonra Sadırazam Damat Ferit söz alarak ezcümle: « . . . . zümrei âliyenin Devleti Osmaniyeye teklif eylediği ahitname efkârı tedhiş edecek derecede vahim ve şedit olmakla beraber, bir yandan zebun ve elim bir mevcudiyet temin ediyor, diğer yandan, ret halinde, mahvi kat'î ile tehdit ediyor . . . Bu gün baka ve adem meselesi karşısında bulunuyoruz » diyerek Şurayı Saltanat azasını ikna için onları, Sevr muahadesini reddetmenin ölüm olduğuna inandırmak istemişti. Ondan sonra söz alan bir kaç zatı müteakip Padişah bu muahedeyi imzalamayı kabul edenlerin ayağa kalkmalarını söylemiş ve heyeti teşkil eden bütün eşhas ayağa kalkmış yalnız Topçu Ferik'i Rıza Paşa merhum

müstenkif kalmıştır. (1)

Şurayı Saltanat 22 / Temmuz / 1922 de toplanmıştı. Lozan muahadesi 24 / Temmuz / 1923 de, Montrö mukavelesini ise 20 / Temmuz / 1936 da imza edildiğine göre, Temmuz ayının 20 - 24 üncü günlerinin, Osmanlı İmparatorluğunun çöküşü ve yeni Türkiyenin kuruluşu bakımından biri şerefsiz ve ikisi de çok şerefli olmak üzere üç önemli siyasi hadiseye sahne olması manalı bir tesadüftür.

Şurayı Saltanatın kararından sonra Ayandan Bağdad'lı Hadi Paşanın Reisliği altında Rıza Tevfik ve Berlin Elçisi Reşad Halis'den müteşekkil bir Heyet Parise gönderildi ve bunlar 10 / Ağustos / 1920 de, Osmanlı Hükümeti namına Sevr Muahadesini imzaladılar.

Görünüşte bu muahade bir Osmanlı devleti bırakmakta idi. Fakat üç buçuk dört milyon nü-

fuslu ve yabancıların her bakımdan kontrolüne bağlı, en tabii haklarından mahrum böyle bir teşekküle (Devlet) adını vermeğe imkân yoktur. Bu muahade ile Osmanlı Devleti eski yarı müstemleke halinden de çıkmış ve adeta tam bir müstemleke haline gelmiştir; hem de yalnız bir tek devletin değil, bir kaç devletin müşterek müstemlekesi.

III

Lozan, geçen umumî harp sonunda muhasımlar arasında eşitlik esasına dayanan ve bu sebeple Devletler Hukukunun ruhuna uygun olarak yapılmış olan ilk muahadedir. Bunun gerçekleştirdiği şeyler çok büyüktür: Misakı milli hudutlarımızın temini, yurdun ilerlemesine engel olan kapitülasyonların « kâffei noktai nazardan tamamen ilgası » muazzam birer başarıdır. Fakat Lozan muaha-

[1] Rivayete göre Vahidettin, bu muahedenin imzasını tasvip edenler ayağa kalksın der demez kendisi ayağa kalkmış ve Padişahın ayağa kalktığını gören heyet insiyaki bir şekilde ve ona hürmeten derhal ayağa kalkıvermiş ve böylece Vahidettin bu işte büyük bir kurnazlık göstermiş. Yalnız Topçu Ferik'i Rıza Paşa Merhum « Ben kalkmadım, ben kalkmadım » diye bağırması,

desinin gerçekleştirdiği en büyük şey, Avrupanın Türkiye karşısındaki durumunda yarattığı değişikliktir. Bir vakitler Türkiyenin kendilerinden her alanda üstün olduğunu gördükleri için onun, düşmanlığından kaçınan, dosluğu ile çgünen ve hatta himayesine sığınan Avrupa Devletleri rönesansını yapamamış olan bu memleketin bilhassa XVIII ci asırdan sonraki gerileme devresinde rollerini değiştirmişler, Devletin kudretli zamanlarında kendilerine bahşedilmiş olan imtiyazları Devletin zaif zamanında onun aleyhine genişletmişler, parçalanmağa mahkûm saydıkları bu Devlete müstakil bir Devlet muamelesi yapmamağa başlamışlardı. Osmanlı Devletinin son iki asırlık tarihini dolduran haysiyet kırıcı hal-ler; çok defa hiçten şeyler için, müstakil bir Devlete yapılamıyacak olan protestolar, siyasî, hattâ fiilî müdahaleler bunu açıkça gösterir. İşte bu sebeptendir ki Lozan'ın en büyük başarısı Garpli Devletlerin Türkiye karşısındaki bu zihniyetini yıkması ve Türkiyeyi müsavi haklı bir Devlet olarak bütün cihana kabul ettirmesi olmuştur. Bu muahadenamenin

başında âkitlerin : « 1914 senesinden beri şarkın ükûnunu ihlâl eden haliharbe kat'i surette hatime vermek arzuyu müteakibli ile müte-hassis olarak ve kendi milletlerinin müşterek vefa ve saadeti için elzem olan dostane ve ticarî münasebatı beyinlerinde yeniden tesis etmek emelinde bulunarak ve bu münasebatın devletlerin istiklâl ve hakimiyetlerine hürmet esasına müstenid olması vücutunu mülâhaza ederek bu hususta bir muahade akdine karar verdikleri » yazılıdır .

Lozan muahadesi Türkiyeyi bir Afrika müstemlekesinden fark sız gören, ve bu yurttan öz yurttaşlardan üstün hak ve imtiyazlara dayanarak milletin iktisadî bünyesini sömüren frenk tipini ebediyen ortadan kaldırmıştır .

Lozan'ın bütün ruhu eşitlik, istiklâl ve hakimiyete hürmet esasında saklı olduğu gibi, bu muahadenin Türkiye için haiz olduğu hukukî kıymet de bilhassa buradadır .

Lozan'ın temin ettiği hukuk müsavatını tabii görenler buluna-

bilir . Fakat biz bunun memleketimiz için tabii görülmediği devirleri acı acı yaşayanlardanız .

Millî Şef İ N Ö N Ü, eseri olan Lozan muahedesini tasdik ettirmek için Türkiye Büyük Millet Meclisine sunarken söylediği nutkun sonlarında bu muahadenin bize temin ettiği şeyi şu çok veciz sözlerle tam olarak belirtmiştir : « mütecanis, yeknasak bir vatan; bunun dahilinde, harice karşı gayri tabii kuyudattan ve hükümet içinde hükümet ifade eden dahili imtiyazattan müberra bir vaziyet ve gayri tabii mükellefiyatı malîyeden azade bir hal; hakkı müdafası mutlak menabil mebzul ve serbest bir vatan. Bu vatanın adı Türkiyedir . O Türkiyeyi bu muahadenameler ifade ve tanzih etmektedir »

IV

Bu neticenin elde edilmesi kolay olmadı . Türkiye karşısındaki asırlık görüş tarzlarını bir türlü değiştirmek istemiyen devletler ve onların pişmiş diplomatları, eski kayıtları az çok hafifleterek alıkoymak istiyorlardı . Bu yüzden

konferans müzakereleri bir aralık kesildi . Fakat ikinci toplantıda Garp Devletleri Lozan'da karşılaştıkları Türkiye'nin, eski Osmanlı İmparatorluğundan tamamen farklı bir zihniyet taşıdığını artık anladılar ve boyun eğdiler . Lozan'ın Muzaffer Baş Murahhası, yukarıda zikredilen nutkunda : « Lozan konferansı milletimizin Avrupa ortasında davet olunduğu büyük bir imtihandır . Mübalağa ad buyurmayınız; acaba uzaklardan sesini eşittığınız Türkiye medenî âlem ortasında ve günâgün müşkullat içinde vazih ve sarih olarak davasını teşrih ve müdafaa edecek bir seviye medeniye ve bir seviye siyasyede midir ? . Acaba gördüğümüz manzara Anadolu dağlarında şu veya bu tesadüfün muhasımlar tarafından irtikâp olunan şu veya bu hatanın tesadüfî neticesimidir, yoksa müsbet ve muayyen bir hedefe doğru bir milletin bütün kuvvet ve menabli ile vakfı nefis ederek behemehal istihsalı gaye için giriştiği bir mücadele midir .? Bunun imtihanı idi » demiştir . Netice gösterdi ki bu çetin imtihan tam numara ile başarılmıştır .

Ebedî Şef ATATÜRK büyük

nutkunda Lozan müzakerelerinden bahsederken: « müzakereler hararetli, münakaşalı ceryan ediyordu. Türk hukukunu tasdik eder müsbet netaiç görülmüyordu. Ben bunu pek tabii buluyordum. Çünkü Lozan Sulh masasında mevzu bahis edilen mesele, üç dört senelik yeni devreye ait ve münhasır kalmıyordu. Asırlık hesaplar rü'yet olunuyordu. Bu kadar eski, bu kadar karışık bu kadar mülevves hesapların içinden çıkmak elbette basit ve kolay olmayacaktı .... Ben neticenin behemehal müsbet olacağından emindim. Mutalebatımız sarih ve tabii haklarımızdı. Bundan başka hukukumuzu muhafaza ve temin için kudretimiz de vardı. Kuvvetimiz de kâfi idi .... Bu muahedename Türk milleti aleyhine asırlardan beri hazırlanmış ve Sevr muahedenamesiyle ikmal edildiği zannedilmiş büyük bir suikastin inhidamını ifade eden bir vesikadır. Osmanlı devrine ait tarihte emsali namesbuk bir siyasî zafer eseridir. (Nutuk S. 427 - 428 ve 465) diyerek, Lozan'ın gerek müzakereleri ve gerek neticesi hakkında objektif kıymet hükmünü vermiştir.

Lozan hiç bir zaman köle ol-

mamış, ölümden yılmamış büyük bir milletin kendi kuvvet ve iradesine dayanan hakkının zaferidir. Asırlarca çiğnenen haklar Lozan'da kazanıldı. Türkün kayıtsız şart-sız istiklâli Lozan'da dünyaya ta-nıtıldı. Türkiye Avrupa Devletler camiasına, müsavi haklar esasına dayanarak ilk defa Lozan'da girdi ve Türk'ün lekelenmek istenen şerefi orada kurtarıldı.

Damat Ferit, Şurayı Saltanat karşısındaki beyanatında, Sevr'i kabul etmenin hayat ve reddetmenin ise, ölüm olduğunu söylemişti. Lozan Sevr'i reddetmenin hayat ve kabul etmenin ise, ölüm, hem de şerefsiz bir ölüm olduğunu yalnız Türk milleti karşısında değil, bütün cihan ve tarih karşısında isbat etti.

Millî Şef yukarda zikrolunan Nutkunda: « Türk Milletinin hassai esasiyesi, zannolunduğu gibi unsuru cidali olmak değildir. Uzun zamandan beri haksız muhacemata göğüs vermek mecburiyetinde kalındığındandır ki, son devirlerde hassai cidali nazarı dikkati celbetmiştir. Türk milletinin hassai esasiyesi sulh ve müsalemet vadisinde unsuru terekki ve medeniyet olmaktır. » demişti. Türkiyenin mes'ul ve yüksek Devlet adamının ağzından bu sözlerin

söylenmesi üzerinden tam yirmi bir yıl geçti. O zaman sulh içinde olan medeni dünya bugün ateş ve ölüm fırtınaları içinde çalkalanıyor. Fakat Türkiye « sulh ve müsalemet vadisinde unsuru terekki ve medeniyet olmakta » devam ediyor.

Lozan için iki ciltlik büyük bir eser yazmış olan Profesör Cemil Bilsel'in dediği gibi « İsmet Paşa Lozan'da memlekete büyük hizmet etmiştir. Lozan Avrupanın göbeğinde, muahedesiyle de, za-bitlariyle de, tatbikleriyle de onun adına dikilmiş ebedî abidedir » (2)

Büyük Türk milleti için ne

yüksek bir tali eseridir ki, Türkiyenin kurtarıcı ve kurucusu ölmez ATATÜRK'ün tâbiriyle, İnönünde yalnız düşmanı değil, milletin makûs taliini de yenen ve ATATÜRK le yanyana büyük taaruzu başaran muzaffer Kumandan; Mudanya'yı büyük Devletler Kumandanlarına imzalatan askerî murahhas; Lozan'daki diplomat Başmura-hhas; Montrö'yü hazırlayan Başvekil ve bu günkü kanlı dünya içinde bir sulh diyarı aziz yurdumuzda sarsılmaz millî birliğin timsali olan büyük Türk evladı Millî Şef İ N Ö N Ü hep aynı adamdır.

Büyük Millet, büyük adamlar yetiştirebilen millettir.

KIFZI VELDET

[2] Cemil Bilsel, Lozan II (İstanbul 1933) S, 583.

Çorum'da Oğuz boyları

Neşet Köseoğlu

(43 üncü sayıdan artan)

II

Geçen sayıda bitiremediğimiz Oğuz boyları yazısını bu sayıda bitirmeğe çalışacağız .

ADI	CİNSİ	KADIN	ERKEK	TOPLAM
Kargın (36)	Köy	263	180	443
Kargın (37)	Mahalle	—	—	—
Kargın (38)	Mevki	—	—	—
Kargın pınarı(39)		—	—	—
Kargın (40)	Köy	192	190	382
Kargın (41)	"	150	144	294
Kargın (42)	"	188	152	330

(36) Alaca Kazasına bağlı bir köydür .

(37) İskilip Kazasına bağlı Evlik köyünde bir mahalle adıdır .

(38) Çorum'a bağlı köyler içinde Gürcü köyü vardır ki orada bir mevkii adıdır .

(39) Çorum'a bağlı Kayı köyünde bir çeşmenin adıdır .

(40) İskilib'e bağlı İki pınar köyü ile aynı Muhtar tarafından idare edilir bir mahalledir .

(41) İskilib'e bağlı Kavak köyünün bir mahallesi halindedir : bunda maada bu köyde birde karagöz mahallesi vardır .

(42) Mecidözü kazasına bağlı bir köy adıdır . 1937 tarihli istatistik Ulaştırma müdürlüğünün Çorum için neşrettiği sayım bürosöründe yanlış olarak Kargı şeklinde yazılmıştır .

Kargın yaylası (43)	—	—	—
Kınık (44)	Köy	177	178
Kınık delileri (45)	"	148	121
Kınık (45)	"	—	—
Kayı (46)	"	156	130
Kayı (47)	"	250	250
Kayı (48)	"	151	154
			355
			269
			284
			500
			305

(43) İskilip kazasının merkezi olan İskilip kasabasının şimalinde 1600 rakımlı Devci Dağı eteklerindedir .

(44) Bu iki köy Çorum merkez kazasına bağlıdır .

(45) (764 - 1362) tarihli Şücaaddin İlyas bin Taybu vakfiyesinde (Kınık tâbii Hüseyinabad) aynı vakfiyenin diğer bir yerinde (Kınık tâbii Çorumlu) diye adı geçmektedir . Bu köylerden biri 44 sayılı notta yazılı olmaktadır . (850 - 1446) tarihli Mürüvvet bey vakfiyesinde de Kınık köyünün adı geçer .

Bu vesikalardan anlaşılıyor ki Selçukiler zamanında gezginci halde olan Oğuz boylarından Kınık, sonraları köy tesis ederek yerleşmişlerdir . Hicri sekizinci asır başlarında bu oymağı köylere bağlı görüyoruz . Bu oymağın bir kısmı bu suretle yerleştirildikten sonra diğer bir kısımda gezgincilikte devam etmişlerdir . Anadolu'nun bir çok yerlerinde rahat durmadıkları için 1110 - 1698 tarihlerinde Meraş'a iskân edilmişlerdi . 1118 - 1706 tarihli bir fermana göre iskâne rağmen yine gezgincilikte devam ettikleri anlaşılmaktadır . O zaman bunlar muhtelif yerlere yerleştirilmişlerdir . Fakat Çorum bölgesine geri kalan Kınık'lıların iskân edildiğine dair bir eski kayıt ile diğer bir ize şimdilik tesadüf edemedik .

(46) Bu köy Çorum'a bağlıdır . Kıvırcık adında birde mahallesi vardır .

Celeleddin Herzemşah'ın Emiri Devlethan bin Karaaslan oğlu Birkehan (632 - 1234) de Amasya Emiri oldu . Süleyman Şah'ın bu Emir'in kabilesiyle beraber geldiği ve Karayakup nahiyesinde Kayı köyünde iskân edilmeleri melhuz olduğunu bir vesikaya dayanmadan Amasya tarihi yazmaktadır . C. 2 S. 366

(47) İskilip kazasına bağlı bir köyün adıdır .

(48) Mecidözü kazasına bağlı bir köydür .

Karaevli (49)	—	—	—
Karavdar (49)	Köy	—	—
Karalar (49)	"	—	—
Karaevliya (49)	"	—	—
Üregir (50)	Mevki	—	—
Üregiryurdu (50)	—	—	—
Salur (51)	Köy	224	191
Yazgır (52)	—	—	—
Yazır (52)	Köy	495	455
Yazıpare (52)	Mevki	—	—
Yazır (52)	"	—	—
Yıva	—	—	—
Yavu (53)	Köy	413	413
Yavucuk yaylası (53)	—	—	826

(49) Çorum bölgesinde aynı adda bir yere tesadüf edilememiştir . Fakat Karavdar adlı bir köy ile Karalar adlı diğer bir köy olup arada oldukça farklar vardır . Bir de Sungurlu'da Karaevliya adlı bir köy vardır ki benzerliği bakımından bu kelimelere bunu da eklemeyi faydalı bulduk .

(50) Bu oymağın adı Kaşgarlı'nın lügatinde Üregir - Yüregir şeklinde yazılıdır .

Çorum'un Acıpınar köyünde bir mevki adı vardır ki oda şudur . Güregir yurdu . Bu ad bu gün halk ağzında kullanılan şekildir .

Bu isme Anadolu'da, bilhassa Orta Anadolu'da pek az olarak tesadüf edileceğini zannetmekteyiz . Isparta'nın Gönen köyünde bir mevki adı olarak raslanmıştır . Yüregir (Fehni Ansu'nun Isparta da yer adları adlı eserine bakınız . S. 28) Türkçede R ile L harfleri ekseriyetle birbirinin yerini tutar . Bu sebeple bu adın da aynı oymağın adı olduğundan hiç şüphe edil memelidir .

(51) Çorum'a bağlı bir köydür . Kızılırmak köprüsü başında sıtımali bir yerdir . (756 - 1355) tarihli Çöplübey vakfiyesinde Sakız divanına bağlı olarak gösterilmektedir .

(52) Sungurlu kazasına bağlı, Boğazkale nahiyesinde Yazır köyü olup bundan başka iki de mevki vardır . Yazıpare Çorum'da Babaoğlu köyünde bir mevki ile yine Çorum'da Yazır adlı diğer bir mevki vardır .

(53) Köy, Çorum'un Lâçin nahiyesine bağlıdır . Aynı yerde akan çayın da adı Yavu dur . Aynı nahie içinde birde Yavucuk yaylası vardır .

Yıparlı (54)				
Yeni yapar (54)	Köy	273	225	498
Eeki yapar (54)				

Yukarda anlatmağa çalıştığımız oymaklar Oğuz aşiretine doğrudan doğruya bağlı esas oymaklardır . Birde bunlardan ayrılan soylar vardır ki onların isimleri aşağıdadır .

Şimdiye kadar Kayı boyundan ayrılan soyların adedi on olarak tespit edilmiştir . (55)

1 — Keçili

2 — Akkeçili

3 — Karakeçili

4 — Akçakeçili

5 — Alakeçili

6 — Bozan

7 — Çoban

8 — Halilli

9 — Kızıl keçili

10 — Kırka

Bunlardan Çorum'da bulunanlar şunlardır .

Keçili (56)

(54) Bu Çorum'un Alaca kazasının bir köyüdür . (886 - 1481) tarihli Haca Yusuf vakfiyesinde Eski yapar, Yeni yapar diye iki köyün adı vardır .

Bu kelimeler eski yazı ile (yıpar) şeklinde yazılıdır . Fakat halk arasında bu kelime yukarda yazdığımız gibi söylenmektedir .

(55) Ulus 1 - 1 - 1934

(56) A — Çorum'un İskilip kazasına bağlı Karakeçili köyü vardır ki 149 kadına karşı 130 erkek nüfusu vardır .

B — Osmancık'ın Karalar köyü vardır ki bunun nüfusu 753 tür . Bu büyük köyün de Karakeçiliye bağlı olması çok muhtemeldir .

C — Sungurlu kazasının Boğazkale nahiyesine bağlı Karakeçili köyü vardır ki 108 kadına karşı 106 erkek nüfusu vardır .

D - 1005 - 1596 tarihli mahkeme sicilline göre Alaca kazasında bulunan Kapaklı köyünün de o tarihte Karakeçili divanına ait olduğu anlaşılmaktadır . Bu sebeple bu on soya bir de Kapaklı adını ilâve etmek lâzımdır .

E — Bir de Elmalı divanına bağlı Keçili köyü olduğu 842 - 1438 tarihli Koca Mehmet Paşa vakfiyesinden anlaşılmaktadır . Buna nazaran bu divana dahil bir çok köylerin de Keçili soyuna bağlı olduğuna hüküm edilebilir . Bugün bu artık bir mevki halindedir . Ölmüş köyler arasındadır .

Kerakeçilli (56)

Çoban (57)

Halilli (58)

Kırka (59)

Salur oymağından ayrılanlar-
da bunlardır . (60)

1 — Yalvaç

2 — Karaman

3 — Keçi ağa

Bunlardan Çorum'da köy adı
olarak hiçbir yoktu . Yalnız yer
adı olarak Karaman ile Keçi adı-
na raslanmıştır .

Bayat oymağından ayrılan
soyların adları da şunlardır . Do-
ğanlar, Doğanlı . Bu soylardan
Çorum'da İskilip kazasına bağlı
bir Doğanlı köyü olup bundan

başka köy yoktur . (756 - 1355)
tarihli Çöplübey vakfiyesine göre
o tarihte köy olup bugün ölmüş
köyler arasına katılan Doğanars-
lan köyü de vardır .

Bütün bu izahlara göre Ço-
rum'da Oğuz boyları ile bunlardan
ayrılan soylardan büyük bir kısmı-
nın yerleşmiş oldukları anlaşıl-
maktadır .

Alparslan'la beraber gelip A-
nadolu içlerine yayılan bu büyük
boyların önemli bir kısmının Ço-
rum bölgesinin Türkler eline geç-
mesindeki geniş çalışmalarını bü-
tün bu izahlar ortaya koymakta-
dır .

(57) Mecidözünün, eski adı ile Çorak, yeni adı ile Cemilbey nahiyesine
bağlı bir köy olup 253 kadına karşı 187 erkek nüfusu vardır . Bu köy adı-
nın (665 - 1266 tarihli vesikalarda görüldüğüne göre Kayı'larla beraber gel-
diklerine hiç şüphe edilemez .

(58) Çorum'un Sungurlu kazasında Halilli köyü vardır . 62 kadına
karşı 76 erkek nüfusu vardır .

(59) Çorum'un Alaca kazasına bağlı iki köy vardır ki birine büyük,
diğere küçük Hırka derler . Bu adlara (700 - 1300) tarihlerinden itibaren
ütün vesikalarda tesadüf edilir .

Buna nazaran Kayı'ların bu bölgeye [yerleştikleri zamanda bunların da
gelmiş ve yerleşmiş olduklarına şüphe yoktur .

(60) Türkiyat mecmuası C. 1 S. 192

(61) Ulus 25 / 12 1933

EN GÜZEL ŞİİR

Gülerken yüzünde güllet açılır,
Dolaşır bir füsün yanaklarında;
Hasta gönüllere neşe saçılır,
Nemeler titrerken dudaklarında .

Gölgeler serpilir kirpiklerinden
Yüzünde açılan güller üstüne ..
Aşıkların kalbi sızlar derinden
Güzelleşirsinde bütün bütüne .

Gözlerinde sevda perisi güler,
Baygın bakışların bin ümit verir;
Sevgilim bu halin kalbi büyüler,
Sevgilim bu halin en güzel Şiir .

SEMAİ

Yolum bahçene uğradı
Kopar algülü ver bana
Niçin kaşların çatıldı
Ne olur gülüver bana

Adın ne söyle bileyim
Özür, merhamet dileyim
Gözyaşlarımı sileyim
O ipek tülü ver bana

Asmanın altı pek serin
Gel az uzanalım gelin
Saçına ilıştirdiğin
Şu mor sünbülü ver bana

Saçlarına tel olayım
Yemenine pul olayım
Kapında bir kul olayım
Gülüver, gülüver bana

SIVACIOGLU

Çorum tarihinde kadın elbiseleri

EŞREF Ertekin

(48 inci sayıdan artan)

KATIR :

Nalçalı ayakkabılara derler . Kırmızı ve siyah olmak üzere iki çeşidi vardır .

ÇIZME :

Uzun boğazlı, sahratlı mestler gibi, yandan kopça ile iliklenir . Altında demir nalça vardır, sarı, kırmızı ve siyah renkleri vardır .

Biçim bakımından da şu çeşitleri bulunur .

- 1) Kötane çizme
- 2) Ürüzgâr »
- 3) Astarsız »
- 4) Uluorta »
- 5) Boğazı körüklü çizme

ÇORAP :

Çorap yünden, Filikten ve iplikten yapılır . İplikten örülene tire çorap. yünde örülene yün çorap

rap denilir .

Sade siyah olanları olduğu gibi, beyez ve kendinden nakışlı denilen çeşitleri vardır . Bu çorap çeşitli renkli ipliklerden nakışlı olarak örülür . Renk veya örülüşe göre çeşitli adlar alır . Halk ağzında şu çorap adları çok söylenir .

- 1) Civan kaşı
- 2) Tavşan izi
- 3) Süt yüzü
- 4) Melez çorap
- 5) Hanım camdan sallandı
- 6) Kâseli masalı
- 7) Çevre örneği
- 8) Dürzü bıyığı
- 9) Akıtmalı
- 10) Yar küstü, gönül barıştı
- 11) Hanım cimciği
- 12) Serhoş yolu
- 13) Kabak çiğidi

- 14) Kaz ayağı
- 15) Dinari
- 16) Yılan eyegüsü
- 17) Baklava kesimi
- 18) Kışla penceresi
- 19) Fıstıklı
- 20) Burmalı
- 21) Saç örgüsü
- 22) Yâr yâre küstü
- 23) İncili köbek
- 24) Ciğer deldi
- 25) Örümcek ağı
- 26) Çatik kaş
- 27) Albayrak
- 28) İrendeli
- 29) Yâren cimciği
- 30) Hanım teri
- 31) Kordonlu
- 32) Kanefilli
- 33) İlifli
- 34) Güllü pencereli
- 35) Bütün tor
- 36) Bademli
- 37) Güllü dallı [1]

ÇARŞAF :

Kenefi'den yapılır, bu bezin bütün nevilerinden çarşaf yapılır . Yığdırmalı, oyalı, kabarcıklı, tek çıbkı, çift çıbkı diye bir çok çeşitleri görülmüştür .

[1] Yukarda yazılı Çorap örnekleri adlarının çoğunu, analı kızlı iki bayandan yazdık . Her ne zaman, bu söyledikleri çeşitlerden istenilecek olursa hepsinden birer çorap örüp verebileceklerini söylediler .

HAMAM KESESİ :

Umumî olarak kazmir'den yapılır . Fakat esas kese Çankırı'da Filik'ten dokunan hususî bir kumaştan yapılmaktadır .

KISKI :

Mor yazma olup hem çeki üstüne hem de Alınaltınının üstüne bağlanır .

ENEKÇEK :

Uçları kopçalıdır, iki parmak enliğinde ve 25 - 30 santim uzunluğunda, üzerine altın dizilmiş, bir kadın süsüdür . Bu süsün bir ucu sağ kulak üstünden kopça ile Kısıki'ya, diğer ucu da çene altından geçirilerek yine fes kenarındaki Kısıki'ya kopça ile takılır .

KEÇİK :

İpek kıvrak'tan yapılır . Tepe altını üstüne konur ve uçları çene altından bağlanır . İhtiyarlar bunu adı yazmadan yaparak fes üstünden ve çene altından bağlarlar .

İPEK HARÇ :

Sanrı denilen bir âletle şerit örer gibi örülür . Elbiselerin kenarına dikilir . Bunu Çorum'da

yapanlar eskiden vardı, ihtiyarlar arasında tanıyanlar bile vardır .

Kadınların süs için kullandıkları eşyaya dair

ALTINDAN YAPILAN SÜSLER :

1 — Altınlar bir bez üzerine dikilmek suretiyle yapılır . Çene altından fesin iki ucuna bitişirilir, buna saka derler .

2 — Feslerin kenarına dizilen bir nev'i vardır ki, bu hem Saka ile, hem de Saka'sız kullanıldığı zamanlar olmuştur .

3 — Çeşitli altınlara birer kulp yaptırılarak ve içinden kurdela geçirilerek gerdanlık yerine boyuna asılanlar da vardır .

4 — Altının para olarak bileklerde de kullanıldığı vakidir .

5 — Gelinler de bazan altın paralar büyük bir dizi halinde, ortası iki bacak arasına gelecek şekilde bele de bağlanır .

Bütün bu süslerin yapıldığı altın paraların cinsi ile Çorum'da nasıl kullanıldığı ve söylendiği aşağıda gösterilmiştir .

ADI

ÇORUM'DA KULLANILAN ŞEKLİ

1 — Lira	Lira, bir altın, bütün altın, yüzlük altın
2 — Yarım lira	Lira yarısı, yarım altın, ellilik altın
3 — Çeyrek lira	Lira çeyreği, çeyrek altın, yirmibeşlik altın
4 — Mamudiye	Mahmudiye. Zincirli ve sandıklısı vardır
5 —	İstanbul bütünü
6 —	» » nisfiyesi
7 —	Mısır bütünü
8 — Fluri	Yaldız altını
9 — Fındıklı altını	Fındıklı (1)
10 — » dörttebiri	» rubiyesi
11 —	Adliye
12 —	Sandıklı (yirmilik)
13 — Yirmilik zincirli	Zincirli (yirmilik)
14 —	Direy (2)

[1] Bu süs altınının üstünde fındık içi şeklide bir kabartma vardır .

[2] Direy : Yirmilik altın büyüklüğünde ve o kıyrette bir altına diyorlar .

15 —	Otuzluk (3)
16 —	Sandıklı onluk (4)
17 —	» » (zincirli)
18 — Beş kuruşluk	Beşlik (5)
19 —	Dörtlük (6)
20 —	Üçlük (7)
21 — Beşibirlik	Beşibirlik, Beşibirarada
22 —	kıramise (8)

Bu altın paralardan başka daha bir çok gümüş paralar var-sada herkesin bildiği paralar olduğu için onları koymadık .

Bunlar hakkında aşağıdaki malumatın verilmesi muvafık görülmüştür . (9)

[3] Otuz kuruşluk bir altın

[4] On " " "

[5] Beş " " "

[6] Dört " " "

[7] Üç " " "

[8] Kıramise : Beşibirlikten biraz geniş ve yufka, beyyüz kuruş değerinde Macar altınına diyorlar .

[9] Bu hususta 1328 rumî yıla ait (Salname-i umumî) adlı eserdeki umum bilgiyi yazmağı faydalı bulduk . Bu malumata nazaran Çorum'da otuzluk diye anılan altın Mahmudiye'nin bir nevi veya atik Rumi altınına nisfiyesi olduğu ve onluk, beşlik, dörtlük, üçlük denilenlerinde, yirmiliklerin nisfiyesi ve rubiyeleri olduğu anlaşılmaktadır . Salname-i umumî'deki bilgiyi aynen yazıyoruz .

Elyevm ziynet makamında kullanılan eski altın ziynet

I S M I	KIYMETİ ASLİYESİ		VEZNİ	
	Kuruş	Para	Kıyrat	Dirhem
Filori denilen yıldız altını	51	19	1,5	1
Zincirli ve fındık denilen şerifi veya eşrefi altını	50	05	1,25	1
Sultan Mahmud'u saninin yirmibeşlik denilen atik ve rumi altını	68	03	7,75	1
Atik Sultan Mahmut alrını denilen Mahmud'u evvel zer mahbubu	37	30	13,2	
Sultan Mustafa salis zer mahbubu	36	00	13,25	
Sandıklı ve gazi denilen hayriye altını	23	10	8,75	
Yirmilik Mahmudiye ve darilhilafetis-seniye altını	20	00	8	
Atik adli ve darilhilafetilaliye ve Sultan Mecid'in memduhiye altını	19	26	7,75	
Yazılı Mahmudiye denilen cedit rumi ve İstanbul Altını	28	20	11,75	
Cedit Adliye Altını	17	27	7,75	
Atik Mısır Altını	26	32	13	
Cedit » »	26	20	11,90	
Mısır Barbut Altını	3	38	2	
Cedit Rubiya Altını	3	20	2	
Zinet beşyüzlük	500		15	10
» İkiyüz ellilik	250		7,5	10
» yüzlük	100		3	2
» ellilik	50		1,5	1
» yirmibeşlik	25		8,75	
On iki buçukluk	12	20	4,38	

Meskûkâtı Osmaniye ile ahiren ihdas olunan altınları

AYARI	KUTRU	Mülâhazat
Binde	Mm.	
993	19-27	
970	21 32	çiftlisi dahi vardır
956	26	nısfıye ve rabiyesi dahi vardır
952	17-21	çiftli ve nısfıyesi dahi vardır
906	18	nısfıyesi dahi vardır
873	20	çiftlisi ve nısfıyesi vardır
830	19	nısfıyesi ve rubiyesi dahi vardır
830	19-20	adliyenin nısfıyesi ve diğerlerinin nısfıye ve rabiyesi var-
800	23	rumilerinciftlisi, istanbulla'ın nısfıye ve rabiyesi vardır
748	19	nısfıye ve rabiyesi dahi vardır
687		
687		
665		
582		
916,6	45,5 50	Ziynet altınları ilk defa olarak 1314 - 1324 senelerinde
»	44,5-45	darpedilmiş ve Padişahımız Sultan Mehmet Han ha-
»	30'5-37	mis hazretlerinin zamanı saltanatlarına mahsus olmak
»	22,75-27	üzere 1326 senesinden itibaren şekli aherde olarak
»	19-22	tekrar darpedilmeğe başlanmıştır. kuturların evvelki
»	16-18	rakamları Sultau Hamid'i sani vaktinde darpedolunan-
		lara ve ikinci rakamları Sultan Mehmed Han hamis
		hazretleri zamanında yapılanlara aittir.

Türkçe Sözlük ⁽¹⁾

İSMAIL Ceyhan

Türk Dil Kürümü Lügat Kolu çalışmalarıyla hazırlanan ve « karpuz » maddesine kadar iki parça halinde yayınlanan, geri kalan kısmının da basıldıkça yayınlanacağı bildirilen Türkçe Sözlük, gerçekten « günün en sıkı ihtiyacını karşılamak » yolunda atılmış, yerinde ve ileri bir adımdır .

Kitabın başında sekiz sahife tutan Ön Sözüle konuşma dilinde hususiyle halk ağzında söylenen kelimelere geniş ölçüde yer verildiği, bundan sonraki basamaklarda bu yöne daha çok önem verileceği, bu uğurda şimdiye kadar nasıl çalışıldığı, nelere dikkat edildiği derli toplu anlatılmıştır .

Kavramların tarifinde gösterilen dikkat ve titizlik, deyimlerin alfabe sırasınca dizilmesi ve açıklanmalarına verilen önem bu yolda hiç bir emeğin esirgenmediğini gösteriyor . Ayrıca, her fiilin geniş gaman kipi takısını alışı, çekimler-

de hangi fiillerin sonlarındaki sert sessizlerin, kural dışı olarak, yumuşayacağı, hangi isim ve sıfatların sonlarındaki sert sessizlerin, kural dışı olarak yumuşamıyacağı, ses uyumuna aykırı takı olacağı, fiillerin hangi tümleçleri alabileceği, hangi fiillerin özne olmayacağı, sessizle biter ve sesli takı alan hangi kelimelerde ses düşmesi olacağı, harfler ve hecelerle belirtilmiş; vurgusu son hece üzerinde olmıyan kelimelerde vurgunun yeri, bir kelimedede uzun okunan hece varsa bunun hangi hece olduğu işaretlerle gösterilmiştir . Bunlar Türkçe Sözlük'ün özelliği ve yeniliğidir .

Yalnız, bu kadar emek ve özenle ortaya konan eserin basımında bir kusur göze çarpıyor : Sahife kenarlarında ki boşluk çok dar bırakılmış . Yanlarda birer,

(1) T. D. K. yayınlarından . İstanbul Cumhuriyet Basımevi 1943, 1944. Her parça 75 krg.

üst ve alt kenarlarda birer buçuk santim . Hele, ikinci parçanın birinciden yarım santim geniş olması gerek cilt yapılırken pürüzleri kesmek, gerek kullanma sırasındaki yıpranıştan yazıları korumak imkânını güçleştiriyor . Buna belkide kâğıt darlığı sebep olmuştur . O takdirde parçaları dikişli yapmak, ciltlemek imkânsızlığı karşısında, bir dereceye kadar, koruyucu bir tedbir olabilirdi .

Halk dilinde söylenen bazı kelimeler sözlüğe alınmamış . Şüphesiz, derleme işi ilerleyip arttıkça bu eksikler tamamlanacaktır . Belkide kitabın tamamı basılınca kadar geçen zaman içinde yeniden derlenen sözler ayrı bir forma halinde eklenir . Bu düşünce ile, denize bir damla katmak gibi olsa da, sözlükte bulunmıyan bir kaç kelimeyi yazmak istedim . Daha evvel Fuat Köprülü'nün Türk Saz Şairleri III sonundaki sözlüğü M. Bahaeddin'in Yeni Türkçe Lügatinin bazı kelimelerini Türkçe Sözlük'le karşılaştırdım . Bu karşılaştırmada adı geçen iki kitapta Türkçe Sözlük'te bulunmıyan, karşılaştırılan kitaplarda karşılığı eksik veya değişik yazılan kelimeler olduğunu gördüm . Bunların listesi ile bunlar dışında bir kaç ke-

limeyi aşağıya aldım .

1 — Türk Saz Şairleri III Sözlüğünde ve Yeni Türkçe Lügat'te olup ta Türkçe Sözlük'te bulunmıyau kelimeler :

- 1 — **Alçım alçım** : çeşit çeşit
2 — **Aşkar** (arapça) Al at; kızıl donlu hayvan - kırmızı yüzlü adam (aşkarı bozuk : rengi bozuk hayvan . Karektersiz adam)⁽²⁾ 3 — **Beğni** : Şarap, içki . 4 — **Cıbrılık** Fakirlik, parasızlık . (**Cıbrı** : Fakir, parasız) 5 — **Daylak** : Deve yavrusu 6 — **Hozan** : Münbit olmıyan toprak; iki sene üsüts-te ekilmiş tarla (hiç ekilmıyen veya bir kaç sene boş bırakılan arazi) 7 — **İgramak** : Hareket etmek 8 — **Angıç** : Çitten araba (**Angıç** : Arabaya ot veya hububat sapı gibi havaaleli maddeler yükletmekte kullanılan uzun ve geniş araba kanadı .) 9 — **Erincik** : Üşenen, tenbel, utangaç . 10 — **Alaçuk** : Türk aşiretlerinin çalı çırpıdan yapı tıkları meskenler, oba . (3) 11 — **Çalık** : Başörtüsü . 12 — **Azgaşmak** : Dögüşüp boğuşmak . — 13 **Eğri** : Bal peteği koparmağa mahsus küçük çengel

(2) Parantes içindeki kelimeler tarafımızdan eklenmiştir .

II — Karşılıkları eksik veya değişik yazılan kelimeler :

1 — **Bala** : Peçe, başörtüsü T. S. Ş. (Türk Saz Şairleri) **Bala** : Yavru, çocuk T. Szk (Türkçe Sözlük) 2 — **Ferik** : Ateşte kavrulup yinen yeşil buğday taneleri Y. T. L. (Yeni Türkçe Lügat) **Ferik** : Pilicin civciv halinden sonra aldığı ad . 2 Gevrek bir elma çeşidi . T. Szk. (**Firik** : Hububat ve kaysi, badem, erik gibi meyvaların sertleşip olgunluk devrinden evvelki ham hali) Türkçe Sözlükteki çağla karşılığı » 3 — **Ergeç** : Furuncu küreği, erkek keçi, teke Y. T. K. **Erkeç** : Erkek keçi T. - Sük. 4 — **İnak** : Mutemet, sözüne sadık, müşavir, müsteşar, rey, istişare. Y. T. L. **İnak** : Her türlü inceleme ve eleştirmenin üzerinde tutulan, gözü kapalı inakılan fikir nas, doğma. 5 — **Ekiç** : Ağaç dallarını eğmeğe mahsus kanca Y. T. L. **Eğiç** : Kovandan bal çekmeğe yarar alet .

III — Karşılaştırılan kısımlar da bulunmayan kelimeler .

1 — **Bağcık** : Araba dingiline demir çenberlerle bağlanan ağaç yastık. x2 — **Başlık** : Tekerleğin dingile geçirilen toparlak kısmı

x3 — **But** : Araba okunu iki yanından tutan ve bağcığa bağlı ağaçlar 4 — **Çal** : Taşlı ve ekime elverişsiz arazi . 5 — **Çekiçivi** : boyunduruğu araba arış veya okuna bağlayan büyük çivi. 6 — **Çotul** : bir tutam ot vesaire. Ateştü ütüp yemek için toplanan bir miktar taze nohut. 7 — **Çörtük** : Ucu gayri muntazam koparılmış dal. Sivri yerleri aşınmış, şekilsizlenmiş şey. 8 x — **Deri** : Perşembe günü, bazı yerlerde alım satım pazarı kurulmadan evvelki gün (4) 9 x — **Damak** : boyunduruğun öküzün gerdanına gelen alt kısmı. 10 — **Emişme** : Süt kardeş. 11 — **Erinmek** : Üşenmek, tenbellik etmek. 12 — **Evri ağaç** : Sacda pişirilen ekmeği çevirmeğe, altüst etmeğe yarayan yassı, uzun, ucu sivri, tahtadan alet. 13 — **Fallik** : Hoppa kız veya kadın. Şirret ve kötü kadın 14 — **Girebi** : Odun kesmeğe yarayan, ucu eğri ve sivri ağaç saplı hafif balta. 15 — **Gölbez** : Köpek yavrusu. 16 — **İşlik** : Demirci ve ya marangoz dükkânı.

(3) İşaretli kelimele başka anlamlarıyla T. sözlük'te var.

(4) Çorum'da evvelce, pazar, salı günü kurulduğu için pazartesi gününe deri adı verilmişti " Dori derilir, pazar kurular, çarşamba çarşaf dokur, perşembe peşkir dokur, cuma mevlüt okur' cumartesi doğnak dokur,

23 nisan

Bu mübarek vatan, bu cennet ülke,
Olmuştu bir zaman hep bölge bölge.

Yerleşmişti düşmanlar herbiri bir bölgeye
Çökmüştü kara duman bu güzelim ülkeye .

Her tarafta Türk kanı akıyorken durmadan;
Birleşti düşmanlarla padişah, utanmadan.

Çobansız sürü gibi başkansız kaldı millet,
Yerden gökten bir yardım bekler, bunaldı millet.

Samsun, Erzurum, Sivas ülkeleri seslendi,
Hasta denen millete yepyeni bir can geldi.

Ankarada toplanıp (23) nisan günü,
Büyük Meclis açıldı, gün oldu Türk'ün dünü ..

Kahraman Türk Milleti yeni Hükümet kurdu;
Ebedî Şef ATATÜRK o gün kurtardı yurdu.

Atamızın çizdiği yolun sanma saparız,
23 nisan günü her yıl bayram yaparız.

Bu mutlu gündür bize şeref veren, şan veren;
Bu mutlu gündür bizim benzimize kan veren,

Bu mutlu gün değilmi düşmanı yurddan atan,
Bu mutlu gün değilmi Türk'ü, Türk'e tanıtan.?

Ey vatandaş.. nur saçan bu mutlu günü tanı.
Bu mutlu gün kurtardı esaretten vatani .

Türkler köyü : 23 / 4 / 944

Gezici Başöğretmen
R. R. Tankaya

İTİZAR :

Bu manzume Derginin 48 inci sayısına konacakken unutulmuş bu sayıya konulmuştur . Özür dileriz .

Hamamözü [1]

Doğudan batıya uzanmış dağlar;
Dağların eteği bağçeler, bağlar..
Derede, tepede suları çağlar.

Güzel gördüm, güzel Hamamözünü.

Dağları kaplamış yemyeşil orman,
Çamların kokusu, dertlere derman.
Poyraz serin serin okurken ferman;

Güzel gördüm, güzel Hamamözünü.

Canlara can katar türlü ağaçlar,
Özenmiş, bezenmiş düzler, yamaçlar
Takinmiş tepeler, bol sırma saçlar;

Güzel gördüm, güzel Hamamözünü.

Köyleri yaslanmış çamlı dağlara,
Gark olmuşlar bahçelere, bağlara.
Hayat verir hastalara, sağlara;

Güzel gördüm, güzel Hamamözünü.

[1] Gümüşhacı köyü kazasının hamam nahiyesi ile Çorum Vilâyetinin Lâçin nahiyesi arasındaki köyler.

Kuşlar coşmuş, durmamaya kâsteder.
Bülbüllerin nameleri mesteder.
Gönüllerde ne gam kalır, ne keder.

Güzel gördüm, güzel Hamamözünü.

Tarlaları tatlı sudan içiyor,
Kırlarında binbir çiçek açıyor,
Yakınından Kızılırmak geçiyor;

Güzel gördüm, güzel Hamamözünü.

Bağlarında türlü meyva doludur,
Çorum ile Osmancığın yoludur;
Gümüşhacı köyünün de koludur.

Güzel gördüm, güzel Hamamözünü.

Gezdim bu bölgeyi hep baştan başa,
Tanrı bir şey esirgememiş, haşa !
Türlü nimet vermiş bak dağa, taşa;

Güzel gördüm, güzel Hamamözünü.

(Rahmi) der yurdumun her yanı güzel,
Lâkin Hamamözü özeldi özel.
Güz gelince bağlar dökse de gazel

Güzel gördüm, güzel Hamamözünü.

Yeni Çamlıca köyü 5 / 6 / 944

Gezici Başöğretmen

R. R. Tankaya

Cönkürden Derlemeler :

Derleyen : Eşref ERTEKİN

(Altılı bir fahriye)

Men o şahı keremin hasta idil bendesiyim
Gerçi dost gülşenin bülbülü gül handesiyim
Sanma aşkında beni yâri perakendesiyim
Geçmem öldürseler illâ yolununun zindesiyim

Çün Ali şahı kızılbaş men anın bendesiyim
Aşkıla ser verüben rahinin üfkendesiyim

O tarikden el alup dervişi şah oldum
Rahi vuslatta erenler ile sırdaş oldum
Mustafa kurbini tutmuşlata yoldaş oldum
Murtazayı sevüben has kızılbaş oldum

Çün Ali şahı kızılbaş men anın bendesiyim
Aşkıla ser verüben rahinin üfkendesiyim

Sevmedi Haydarı şol münkiri murdarı şaki
Kim anı sevmedi bil görmedi didârı haki
Dil anın veçhi kitabından aluptur sabaki
Nice men sevmiyeyim ol gül yzüz nuru şafakı

Çün Ali şahı kızılbaş ben anın bendesiyim
Aşkıla ser verüben rahinin üfkendesiyim

İbni Süfyan ile şoldem katı cenk eylediler
Birbirin kırdı o şah askeri hod bilmediler

Çünkü islam idi surette o müşrük gidiler
Fark için askeri şah kırmızı geymiş idiler

Çün Ali şahı kızılbaş men anın bendesiyim
Aşkıla ser verüben rahinin üfkendesiyim

Cenk arasında o şah geydi çü kaftanı kızıl
Seyfi horizî anın döktü çok alkani kızıl
Yağdırıp kâfire şol ateşi suzanı kızıl
Askeri câmesi gülgünü yek renk alü kızıl

Çün Ali şahı kızılbaş men anın bendesiyim
Aşkıla ser verüben rahinin üfkendesiyim

Geldi haktan Aliye kırmızı tacile kemer
Odurur yâri peyamber odurur seyfile er
Cennet ehli buları canile her kimki sever
Mustafa canü tenim dinim imanım Hayder

Çün Ali şahı kızılbaş men anın bendesiyim
Aşkıla ser verüben rahinin üfkendesiyim

Kıldı Mevlâ o emire yedi nesne İhsân
Zülfikar, taç, kemer, düldül, kanber bürhan
Evvel âhir odurur fethi cihan hükmü nihan
Esedullahı velldir ana her sırlar ayan

Çün Ali şahı kızılbaş men anın bendesiyim
Aşkıla ser verüben rahinin üfkendesiyim

Bazılar serveri; neslin niçe sevmezki tamam
Müşrük oldurki şefi olmaz ana yevmi kıyam
Ol Hesân (Hüsnü) Hüseyin yârimiz on iki imam
Aslıma taş atana lânet ola suphile şam

Çün Ali şahı kızılbaş men anın bendesiyim
Aşkıla ser verüben rahinin üfkendesiyim (1)

[1] Milli Kütüphanede 4054 noda kayıtlı kitabın son sahifesinden yazıldı .

(Veli)

Allah Muhammed'i nurdan yarattı
Ali'yi cümleye eyledi sultan
Eksiklik, noksanlık, cümlesi kuldân
Sen kendi fiiline gezebilir mi ?

Her adam yiyemez bunda Arpayı
Hak evinde alabilmez görpeyi
Değirmende zavar etsem arpayı
Onu hak lokması edüp yiyebilir mi ?

90 bin koyunu bir yaylaya kaldırsam
Yaylımını, sulağını aldırsam
Ahşam olsa bir ağıla doldursam
Onu da çirasız yüzebilir mi ?

Doksan bin koyunu güden Ali'dir
Rum kutbu Hacibektaş Velidir
Aptal Mûsâ sultan kızıl delidir
Onun bağladığını çözebilir mi ?

(Velim) bu harflere ereyim dersen
Hakkın didarını göreyim dersen
Muhammed Ali koluna gireyim dersen
Candan azizine kıyabilir mi ?

**

(Veli)

Kemal ehli olanı sinamak olmaz
Gönül belledinmi sadık dostunu
Câhil yar seveni kınamak olmaz
Gönül, belledinmi sadık dostunu

Bir sadık yar gerek halimden bile
Ağlarsam ağlaya, gülersem güle
Ben haçan ağlayam çeşmimi sile
Gönül, belledinmi sadık dostunu

Benim yârim benim ile saline
İntizârım dost bağının gülüne
O divanda bu divanda buluna
Gönül belledinmi sadık dostunu

Eyl günde sadık dostlar çok olur
Başa bir hal gelse küllü yok olur
Varlıkta uğruna dönen çok olur
Gönül belledinmi sadık dostunu

Velim eder Hacibektaş Velim var
İntikam Tanrısı Sultan Balım var
Hasiretiz, ayrılık var ölüm var
Gönül, belledinmi sadık dostunu

**

(Veli) [2]

Hüsnünde bayı Bismillâh hiçtir
Resmin vallâhi billahi hiçtir

Paça zekâ dört çariyâr hakkıçın
Seri müyin biri, yüzbini hiçtir

Kitablar anası ümmül kitapsın
Fetahnâ suresi yâsinde hiçtir

Yüzün gören sermest oluyor yarep
Ak gerdanda çifte benler de hiçtir

Çar müzğân çar kitabı devreder
Ferdî âlem, ferdi vahit de hiçtir

(Velim) eder sensin ilmü cävüdân
Ravide sebal mesâni hiçtir

••

[2] Bu üç şiir bektâşî şairlerinden
(Veli) ye aittir. hususî bir cönkten
yazıldı .

(Köroğlu türküleri) [3]

Sana derim sana bolu'nun beği
Göndör Ayvazımı gelsin göreyim
Şikâyet etmeden bolu dağları
Göndür Ayvazımı geisün köreyim

Kıratımı eğerleyüp binmeden
Dostlarımız yaman sanı sanmadan
Yüreğime bir od düşüp yanmadan
Göndür Ayvazımı gelsün göreyim

Köroğlunun namı çıktı dillere
Bildirmiştir haddin niçe beğlere
Ayvazını vermemiştir yadlara
Göndür Ayvazımı gelsün göreyim

Bilürmsin Köroğlunun hilesin
Çekmiş kurmuş demür yayın çilesin
Hasretile çok anmıştır silasin
Göndür Ayvazımı gelsün göreyim

••

(3) Bu iki Köroğlu türküsü Millî Kü-
tüphanade 4443 - 68 noda kayıtlı kitabın
içindeki bir risalenin son sahifesindeu ya-
zılmıştır .

(Diğeri)

Gel gidelim Karaman'a yukarı
Başı turna telli Ayvaz ağlama
Bu illerden bize name geliyor
Yüzü çifte benli Ayvaz Ağlama

Ayvazım birleşüp ili bulalım
Bile ağlayalım, bile gülelim
Bey Mehmed'ide bile alalım
Başı turna telli Ayvaz ağlama

Gel Ayvazım gel gidelim dağlara
Sıgınalım yaradana bellere
Ulak gitti paşalara beylere
Yüzü çifte benli Ayvaz ağlama

Ayvaz sensin beni her gün şaşırın
Yolum ala karlı dağdan aşırın
Köroğlunu bu dağlara düşüren
Başı Turna telli Ayvaz ağlama

(Karahisari Timurluya ait vesikalardan)

Bu vesikanın baş tarafı (46) ncı sayıdadır ,

mi canibine râci mahsulât zaviye vakfı tarafından ve baki on dört sehinden yedi sehmi canibine ait mahsulât İsa Çelebi tasarrufundan olan hissei milkiyet üzere şah Hüseyin tarafından ve yedi sehmi canibine ait mahsulât milkiyet üzere Kutar oğulları tarafından ve divanisi canibine ait mahsulât ve rusumat hassı hümayun mutasarrıfı tarafından ahzı kabzettirüp ve merkum seyit Ahmedî hilafı defteri hakani bir dür lü dahlü taaruz ettirmeyüp men'i ve def eyliyesiz min bait defteri hakaniye ve emrû hümayunuma muhalif kimesneye iş ettirmeyüp hususu mezbur için bir dahi emrû şerifim varmalu eylemiyesiz şöy-bilesiz alâmeti şerifeme itimat kılâsız tahriren fi evasıtı şehri recebilferd sene selase ve selâisn ve mieteyn ve elf 1233

No 376

Evkafı mülhakadan Hüseyin Abad kazasında Hoca Ahmet ve

Hoca yusuf tasarrufunda olan Eski-yapar karyesinin 10 sehinden altı sehmi hissei malikânesi vakfından altı sehinden üç sehmi hissei malikâneye ba beratı âli mutasarrıfın Seyit Mustafa ibni Ahmet Seyit Mehmet ibni Süleyman halifelerden merkum Mehmet bil veled ve merkum Seyit Mustafa bilâ veled müteakip vefatları ile merkum Seyit Mustafanın hissesine müşterek sairî rabet etmeyüp kefi yed eylediklerinden yerine yine mütevaffayı merkumun müştereki ve altı sehmi rubuna Mutasarrıf Amasya'da Sukıran mahallesinin defteri nufusunda birinci hane nümeresinde elyevim elli senesinde mukayyet Mehmet Nimetullah ibni Mustafa (1) her veçhile şayanı inayet ve şayestei lutfu merhamet olma-

(1) Çorumlu Mustafayı vazıhtır buna ait sayın arkadaşımız İhsan Sabuncu oğlunun, Çorumlu'nun 9 ve 13 ücû sayılarında yazıları çıkmıştır.

Şu vesikaya göre Mustafa Vazih'in Hoca Ahmet ve Hoca Yusuf sülâlesinden olduğu anlaşılıyor .

ğile müteveffayı merhum Mustafa'nın hissesi bilâ veled mahlulünden müştereki merhum Mehmet Nimetullah üzerine tevcihi niyazile kibeli şeri şeriften terkîm kılınan ilam leffen takdim kılınmış

Mutasarrıf	Naibi	Müftü	Serkâtibi Mal		
Abdumecit Zıyaeddin	Mehmet Emin	Ahmet Sıtkı	Ahmet Şükrü		
Müdürü Muacelat	Kâibi tahrirat		Nazırı Defter		
Ali		Aziz	Mehmet		
Dai	Müdiri ziraet	Aza	Aza	Aza	Aza
İbrahim	....	Mehmet	Mustafa	...	...

Evkafı mülhakadan Hüseyinabad kazasında Hoca Ahmet ve Hoca Yusuf tasarrufunda Eskiya-par karyesinin on sehîmden altı sehmi hisse malikânesi vakfından altı sehîmden üç sehîm hisse malikâneine ba beratı âli mutasarıfan Seyit Mustafa ibni Seyit Ahmet ve Seyit Mehmat ibni Süleyman halifelerden merhum Mehmet ba veled ve merhum Mustafa bila veled müteakiben vefatları vukulle merhum Seyit Mustafa'nın hissesine müştereki sairssi rabet etmeyüp kefiyed eylediklerinden yerine yine müteveffayı merhumun müştereki ve altı sehîmden rubuna malik Mehmet Nimetullah ibni Mustafa şayani inayet bulunmuş olduğundan mer-

ve icrayı muktezası mütevakkıfı re'yi Âliyi Cenabı Nezaret Penahileri bulunmuş olmağın olbabda ferman hazreti men lehül emrindir : 26 cemaziyelâhir sene 1281 14 Teşrinevvel 1280

kum Mustafanın hissesi bila veled mahlulünden müştereki merhum Nimetullah efendi uhdesine tevcih ve yedine beratı âlinin sadaka ve ihsan buyurulması niyazile kibeli şer'i şeriften tanzim kılınan ilâm leffen takdim kılınmış ve vakfı mezkûrün mutasarıfı eğerçi Amasyada sakın isede malikâneleri Hüseyinabad'da bulunduğu Muhasebel Yozgad Evkaf Müdürlüğü tarafından rü'yüt kılınmakta bulunduğu tahkik olunmuş olduğundan icrayı iktizası babında emir ve ferman Hazreti-Menlehülemirindir . 24 Cemaziyelâhir sene 1281, 12 Teşrinisani 1280

Amasya Evkaf Müdürü
Hafız Ali

(DEFTERHANE SURETİ)

Elhakani
Nazareti Evkaf

Evkaf malikânei Eskiya-par tabii kazai Hüseyinabad 6 sehîm der tasarrufu Hoca Ahmet ve Hoca Yusuf ve hisse sehîm 3 der tasarrufu Hatay pinti âlim Hacı ve hisse 1 sehîm ez tasarrufu milki Piri Mehmet

Vechi meşruh üzere malikâne hissesi merkumanın uhdelerinde mastur ve mukayyet olup evvele-mirde vakfı mezburun muhasebel keyfiyeti varidat defterlerine göre hüküm muhtazardır . Ferman Hazreti menlehülemirindir .

5 Cemaziyelâhir 1282

Meclisi Evkaf Müdüriyetinin merbut inhasına nazaran vakfı mezburun muhasebesi Yozgad Müdürlüğü tarafından rü'yat olunmak lâzım geleceği cihetle keyfiyeti tekrar varidat defterlerinden görülmeğe tevakkuf eder ferman Hazreti menlehülemirindir . 5 Cemaziyelâhir 1282

Evkaf Muhasebesi derkenarı natık olduğu üzere vakfı mezkûrün muhasebesi Yozgad Yozgad Müdürlüğü tarafından rü'yat olunmak lâzım geleceği kösterilmiş ve sahibi evrakın ifadei şifaisine nazaran muhasebe rüyetiğin eğerçi Yozgad'a getmiş ise de berat tecdit olunmadıkça muhasebel rü'yat edemeyeceğini Evkaf Müdürü beyan etmiş olduğundan olvechile muhasebesi rü'yat olduğuna dair kayıt olmadığı malumu Nazaret Penahileri buyrulduktan emrû ferman Hazreti Menlehülemirindir . 10 Rebiulevvel sene 1283

Hörü mutabık ve meâli hissi mezkûrenin ber vec hi muharrer tevcihini istitaden ibaret idüğü
Gurrei rebillahir sene 1282
eminilfetva

Deri devlet mekline arzı dalyi kemineleridir ki

Nazareti hümayunu mülukâ-neme mülhak Evkaftan Hüseyinabad kazasında Hoca Yusuf ve Hoca Ahmet tasarrufunda olan Eskiya-par karyesinin on sehîmden

altı sehim hissel malikânesi vakfindan altı sehimden üç sehim hissel malikânesine ba beratı âl mutasarrıfan Seyit Mustafa ve Seyit Ahmet ve Seyit Mehmet ibni Süleyman halifelerden merkurum Seyit Mehmet bilveled ve merkurum Seyit Mustafa bila veled mütaakiben fevtolup merkurum Seyit Mustafanın hissesine müşterek sairî rabet etmeyüp kefiyed eylediklerinden yerine yine müta-vaffayı merkurumun müştereki ve altı sehim rubuna mutasarrıf olan medinei Amasya'nın Su Kıran mahallesinden defteri nufusunda birinci hane nümeresinde elyevm elli senesinde mukayyet Mehmet Nimetullah bin Mustafa her vec-hile şayanı inayet ve şayestei lutuf ve merhamet olmağile müteveffayı merkurum Mustafanın hissesi bila veled mahlulünden müş-tereki merkurum Nimetullah üzeri-ne tevcih ve yedine bir kıta be-ratı şerifi âlişan sadaka ve ihsan buyurulmak recasına bililtimas payel şer'i ulâye arz ve ilâm olundu baki emri ferman Hazreti Menlehülemirindir . Sebi işrin min cemaziyelahir sene ihda ve se-manin ve mietyen ve elf 1281

El abdül dai ildevletil aliyyetil

Osmanlyye Murad efendi
zade Mehmet Emin efendi .

Bu makule vakfiyesi mukay-
yet ve muhasebesi rü'yet olun-
mayan Evkafın nizamına tevfiikan
iktizası tekrar varidattan göröl-
meğe tevekkuf eder ferman Haz-
reti Menlehülemirindir .

Malikânel mezkûrün hisse-
darlığı vechi meşruh üzere merku-
mun başka başka berat ile üzer-
lerinde olduğu muhasebesinde
mastur ve mukayyettir . Ferman
Hazreti menlehülemirindir .

19 Rebiulahir sene 1283

Kuyudat tetabbu olundukta
vakfı mezkurun tevliyetine
dair kayıt bulunamamıştır .
Ferman Hazreti menlehül-
emirindir . Sene 1283

Bu makule vakfiyesi mukay-
yet ve muhasebesi rü'yet olun-
mayan Evkaf nizamnamei cedide
tatbıkan bilrû'ye koğan evraki
mahsusuna ve mürettebatının
cedveline bilidhal canibi hazinei
Evkafı Hümayun Nazareti celile-
sine irsali ve derdest ve sicillat-
ta mukayyet vakfiye var ise ilac

ilkayt birer kıta muhtasar suret-
leri isbal kılınmak nizamı iktiza-
sından bulunmuş olmağile bu su-
retle meâlilam ve merbut maz-
bata ve inha ve nevl derkenar-
lara nazaran vakfı mezkûrün ma-
hallinde şer'i şerif ve Meclisi
Evkaf Müdürü marifetile icabe-
den tarihten seksen iki gayesine
değın nizamı mezkûr mucibince
muhasebesi bil rü'ye koğanlı ev-
raki mahsusuna ve mürettebatı-
nın cetveline bilidhal cenabı hazi-
nel merkurumeye irsali derdest
ve sicillatta mukayyet vakfiyesi
var ise ba mazbata mahalline su-
retinin irsali ve vakfiyei mezbu-
run mahallinde bir gûna hayratı
varmıdır ve olduğu halde neden
ibarettir ve elyevm mevcut, ma-
murmudur , Buralarının dahi bit-
tahkik keyfiyetin ba mazbata
ve inhai beyan ve işarı zımın-
da Kalm makamlığıle Evkaf Mü-
diriyetine hitaben tarafı zi şerefi
nezareti behiyyelerinden tahrirati
atufelerinin tastiri babında ferman
Hazreti menlehülemirindir . 17 Sa-
fer 1283

No. 377

AŞ İRETLER ARASINDAKI

ŞEKAVETE DAİR

Kangırı ve Ankara ve Çorum
ve Katararay Kadılıklarına hü-
küm ki .

Senki Katararay Kadısının
mektup gönderüp kazal mezbur
ile Kangırı kazası mabeyninde Ka-
rabük nam mevkide sakin
olan Ulus taifesinden Cerid
cemaatinin aşiretleri meclis-i şer'a
gelüp bunlar kendi hallerinde sa-
kinler iken yine Boz Ulusa tâbi
Mahirlü cemaatinin miri a-
şireti olan Topal Osman ve Boz-
koyunlu miri aşireti Ya-
kup nam şaki ve cemaat-ı Beğli'
den Dekli nam kimesneler
ile havasına tâbi üçyüz nefer atlu
ve yüz elli nefer sekban evlerin
busup cemaat-ı Cerid'in miri aşı-
reti olan Gündoğmuş nam kimes-
neyi katledüb ve Piri ve Mustafa
ve Arap ve Bali ve Demur ve Ab-
bas ve sairlerinden kırk beş ne-
ferin mecruh ve kiminin ellerin
ve kiminin parmakların kat'edüp
ve hatunlarından dahi onbeş ne-
ferin dahi ellerin ve parmakların
kat' ve mecruh edüp cümle esbab
ve erzakın garet ve otuz sekiz
Deve ve kırk iki At ve üçbin dört

yüz Koyun ve on çift Öküz ve beş Merkep ve Kalender nam kimesneden yüz kırk kuruş ve mütevaffa Gündoğmuş'un iki yüz kuruşluk rehtin garet edüp külli teaddi eylemişlerdir deyu arzylediğin ecilden buyurdum ki vusul buldukda bu babda her biriniz bizzai onat vechile mukayyet olup mezkurları bieyyi vech-i kân ele getürmek ve davay-ı hak ve tayin-i madde eden hasımların muvacehesinde bir defa şer'ile görölüp faslolmayup on beş yıl geçmiyen husus arın yerlü yerinde şer'ile hak üzre teftiş edüp erbab-ı hukuka şer'ile müteveccih olan hakların hükmedüp bi kusur alıverdikten sonra muhtac-ı arz olanlar varise hapsedüp arz eylesin ki, değil ise şer'ile haklarında lâzım geleni icra edüp hilaf-ı şer'i şerif kimesneye iş ettirmiyesin (Mahmud Çavuş mübaşir yazılmıştır) .

Fi. Gurrei şehri zilhicce. sene 1022 (1613)

Mühimme defteri, 80. Sa. 211

Reht. at takımı.

No. 378

ZEAMET SAHİPLERİNDEN
SÜLEYMANIN 21499 AKÇALIK
ZEAMETİNE DAİR .

Çorum ve Karahisar Demirlü ve tahtettarik kadılarına ve sabıka kadı olan mevlanâ Abdulvehhab'a hüküm ki.

Zuamadan Süleyman nam kimesne dergâh-ı muallâma arzuhal sunup şöyle arzyledi ki Çorum sancağında tahtı kazanıza tâbi Apardı nam karye ve gayriden 21499 akçe zeamete bundan akdem mutasarrıf olan Ahmet Çavuş mukaddema vaki olan Caneladoğlu ve Kalenderoğlu ve Kara Said ve Tavil karındaşı seferlerine varmadığından gayri Tebriz seferine dahi varmayup zeamet-i mezbure mahlul olundukta, varid olan hat-tı humayun-ı saadet makrunum mucebince bunun seferde zuhure gelen hizmet ve yoldaşlık mukabelesinde tevcih olunup berat ettirüp tassruf etmek istedikte Ali nam kimesne zeameti mezbur için mukaddema mezbur Ahmet Çavuşun fevtinden

1014 senesinde tahvil-i külli ile Mehmed Çavuşa verilüp ol dahi berat etmeden 1017 şevvalinin evasıtında bana feragat eylemiştir deyu bir tarikle emir alup berat ettirmekle tarihi mukaddemdir deyu dahl ve niza edüb lâkin altı ay mururundan sonra tahvil emri berat olmak ve tahvilde feragat hilaf-ı kanun olup mezburun ol vech ile eylediği dava ve niza lagv-i mahz olduğundan gayri mezbur Ali zikrolunan seferlere dahi varmayup tahvil emri ile mutasarrıf olduğundan gayri hayatı ve mematı na malum olup zeamet-i mezbure her vech ile Süleymanın hakkı olmağla mukarrer kılınub selase ve işrin ve elf zilhiccesinin evahirinde emr-i şerifim verilüb tekrar berat ettirüb beratı mucebince tahvil ve tarihine değin mahsul teveccüh edenlerden alıverilmek için emr-i âhir verilüb zabtına vardıkta husumet üzre olan mezkur Ali gıybet etmekle vaki olan mahsulât mezkür Alinin vekili olan Mustafa nam kimesnede emanet vaz'olunup halâ taleb ve tahsili için emr-i şerifim etmeğin buyurdum ki vusul buldukta bu babda gereği gibi onat vech ile mukayyed olup bunun hakkı olan zeameti mahsnlün beratı tarihinden

her kimlerde zuhur ederse badesubut hükmedüp bi kusur alıverüp asla bir ferde taallül ve inad ve muhalefet üzre olanlar her kimler olursa olsun vukuu üzere yazüp bildiresin ki emr-i şerifime itaat etmedikleri için gereği gibi haklarından geline .

5 Rebiulevvel 1024 (1615)

Mühimme defteri . 80

No. 379

ÇORUM'DA İBRAHİM İSMİNDE BİR ADAMIN HALKTAN ALDIĞI PARADARLA DAHA BAZI UYGUNSUZLUKLARINA DAİR .

Çorum Beğine ve liva-i mezburda vaki olan kadılara hüküm ki

Bilfiil Çorum Kadısı olan mevlanâ Âmirüddin Hüseyin süddei saadetime mektup gönderüp kazai mezburun ulema ve sülehası ve sair âyan ve eşrafı meclis-i şer'i şerife varup haliyâ İbrahim nam kimesne otuz sene akdem diyarından göçüp ge-

lüp kaza-i mezburda tavattun eyliyeyin reayayı kaldırıp vatanı aslilerine gönderüp her birinden miri için yüz yirmişer ve gulamiye yirmişer akçe aldırıp ve otuz seneden mütecaviz sakin olanlardan dahi vechi meşruh üzere yüz yirmişer miri ve yirmişer akçe gulamiye aldırasin deyu maliye tarafından emir ibraz eyleyüp reaya ya zula ve teaddi eyledigün ve kükm-i humayunum rica eylediklerin arzyledigin ecelden mezburun ibraz eylediği emir sahte olmagın mezbur her kande ise behemhal ele getirüp elinde olan müzevvir emri ve cem eylediği akçe mukayyed ve mahbus mübaşir tayin olunan dergah-ı muallâm çavuşlarından zide kaprehuya teslim ve âsitane-i saadetime ihzar olunmak emrim olmuştur . Buyurdum ki vusul buldukte bu babda sadır olan ferman-ı celil-ül kaçrim mucibince amel edüb her biriniz geregi gibi tekayyud ve ihtimam eyleyüp dahi mezbur her kande bulunur ise ele getirüp ibraz eyledigü müzevvir emri ve cem ettiğü akçe ile mübaşir-i mezbure mukayyed ve mahbus teslim ve âsitane-i saadetime ihzar eyleyüb emri şerifime mugayir ihmal ve müsaha-

leden ve mezburu gaybat ve firar ettirmekten begayet ihtiraz eyliyesin .

Yevmelisneyn. 15 S. 1046 (1636)

Mühimme defteri. 87. Sa. 41

No. 380

ÇORGM'A TÂBİ FİRUZ VE AK VİRAN KARYELERİ HALKININ SİPAHİERİ MEHMED-DEN ŞİKÂYETLERİNE DAİR .

Çorum Bğine ve Kadısına hüküm ki

Senki Kadısın. Süddei saadetime mektup gönderüb kaza-i mezbure tâbi Firuz ve Ak vıvan nam karyeler ehali meclis-i şer'i şerife varub Sipahileri olan Mehmed nam kimesne otuz miktarı atlu ile üzerlerine konub müft ve meccanen koyun ve kuzu ve bal ve yağ ve sair mekûlatların aidugundan gayri benak ve mücerredleren kanun ve defter mucibince almayub adem başına birer riyal gurus alup ve öşürlerin harman vaktinde ayni ile almayup

(Sonu var)

HALKEVLERİ DERGİLERİ .

Derginin Adı	Çıkaran Halkevi	Kaç günde bir çıktığı
Akpınar	Niğde	Ayda bir
Aksu	Giresun	»
Başpınar	G. Antep	»
Burdur	Burdur	»
Çorumlu	Çorum	»
Dranaz	Sinop	»
Doğuş	Kars	»
IV Eylül	Sivas	»
Duygular	Bolu	»
Edirne	Edirne	»
Erciyeş	Kayseri	»
Fikirler	İzmir	15 günde bir
Gediz	Manisa	Ayda bir
Görüşler	Adana	»
H. B. haberleri	Eminönü	»
İçel	Mersin	»
İnan	Trabzon	»
İnanç	Denizli	»
Karacağtaş	Diyarbakır	»
Karaelmas	Zonguldak	Üç ayda bir
Kaynak	Balikesir	Ayda bir
Konya	Konya	»
K. Menderes	Tire	»
19 Mayıs	Samsun	»
Porsuk (Halkevi)	Eskişehir	»
Taşpınar	Afyon	»
Türk Akdeniz	Antalya	»
Uludağ	Bursa	»
Ön	Isparta	»
Yeni Türk	Eminönü	»

ÇORUMLU

Çorum Halkevi Dil ve Edebiyat Şubesi Tarafından
Ayda Bir Çıkarılır

Kuruluşu : Nisan 1938

SAYI: 51

1. Ağustos 1944

Basıldığı yer : Çorum Vilâyet Basımevi

ABONA ŞARTLARI

sayısı (20)

Yılığın 12 sayı olarak [240] kuruş

Mes'ul Müdür : NURİ UĞUR